

Gondolatok egy online könyvtárban

Ez a virtuális könyvtár az online térben helyezkedik el, és a nagykanizsai „Kis zeneszerző versenyre” beküldött darabokat tartalmazza.

Biztosan furcsának tűnik az utalás Vörösmarty versére, mintha valami XXI. századi nosztalgiára gondolnék. Ebben az online könyvtárban a tartalom a nosztalgikus elem. A nosztalgiát a versenyre beküldött gyermekalkotások váltották ki belőlem. Gyermekalkotásokat hallhattunk, mint valamikor nagyon régen, amikor még a zenét alkotó folyamat segítségével is tanították. A mai zenetanításunk főképp a technikára és az interpretációra irányul. Betanított műveket hallhatunk a versenyeken, tisztelet a kivételnek. Én személy szerint nem szeretem a versenyeket. Szűk réteget érint.

Többször hallom kollégáimtól, a szülőktől és magam is tapasztaltam már a saját gyermekeimen, hogy mindegyiknek volt már egy saját kis dallama, alkotása, amit örömmel mutatott be szüleinek vagy zenetanárának.

Ideje lenne rájuk jobban odafigyelni, mert zeneoktatásunk megmaradása, fejlődése múlhat ezen!

„Időről időre felbukkan a zeneiskolai oktatásban az igénye egy másfajta, a bevett gyakorlattól eltérő zenetanulásnak. E másfajta megközelítés szerint a hangszeres képzésen túl is van egy világ, melyet érdemes lenne megmutatni a gyerekeknek. Ez az a világ, amelyben gond nélkül lehet játszani a hangzásokkal, kipróbálni érdekes effektusokat, kifejezni személyes érzéseinket saját zenei alkotásokban, a társakkal együtt létrehozni izgalmas zenei folyamatokat.”

Hunyadi Zsuzsa

„A lényeg az, hogy az alkotó gyerekeket gyakran csodagyereknek nevezik, akiket valahogy furcsának tartanak - amikor csak kreatívak.

*"A gyerekeket minden eszközzel ösztönözni kell a zenealkotásra és annak megőrzésére: sok fontos mű elveszett - vagy elveszett a gyerekekkel szembeni **előítéletek** miatt."*

Barry Cooper professzor a Manchesteri Egyetem

Régóta foglalkozom a gyermekek korai kreativitásával. A több évtizedes zenetanári és 26 éves intézményvezetői, és tantervírói tapasztalatom azt mutatja, hogy a klasszikus zene műfaján belül a gyermekek zenei alkotó tevékenysége, - legyen az improvizáció vagy kompozíció – nagyon elhanyagolt terület. A valóság azt mutatja, hogy a gyermekek nagyon nagy százaléka – főleg akik zenét tanulnak – már kezdő koruktól próbálkozik önálló alkotásokkal. Ezeket a szárnypróbálgatásokat a zeneiskolák nagy része nem kezeli!

Ha körülnézünk a zeneiskola lehetőségei között, akkor felfedezhetjük az improvizáció és a nem éppen szerencsés elnevezésű számítógépes zene tantárgyakat, melyek a gyermekek zenei alkotói képességeit hivatottak kibontakoztatni. Tény, hogy mindkét tantárgyat, különösen a számítógépes zenét rendkívül kevesen tanítják. Ennek szakállas oka: a felsőoktatásban nincs tanárképzés ezekre a tárgyakra. Maradnak az önkéntes vállalkozó tanárok és az alternatív pedagógiai módszerek. Az utóbbiból szerencsére több kiváló is van. Néhány programalkotót kiemelve a múltból és jelenből: Kokas Klára, Apagyi Mária, Sály László, Méhes Csaba és Stöckert Ádám, Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület ... és még sokan mások. Ne feledkezzünk meg Gonda Jánosról, aki már évtizedek óta szorgalmazta a klasszikus zenészeknek az improvizáció alkalmazását a darabok elsajátítási folyamatában.

Talán azt gondoljuk a zenealkotás a virtuozitáshoz vagy a kiemelkedő teljesítményekhez kapcsolódik. Nem! Ez minden gyermek igénye. Nagyszerű gyermeklélektani kutatásokat ismertem meg Turmezeyné Heller Erika – Balogh László: ZENEI TEHETSÉGGONDOZÁS

ÉS KÉPESSÉGFEJLESZTÉS (2009) című írásában. Minden zenetanárnak ajánlom, a témától függetlenül. http://www.mateh.hu/tehetsegkonyvtar/Konyvek/A_zenei_tehetseg.pdf

Arra, hogy kiemelkedő adottságotól és hangszeres tudástól függetlenül is születhetnek alkotások bizonyíték a nagykanizsai Farkas Ferenc Zene és Aranymetszés Alapfokú Művészeti Iskola Kis zeneszerző versenyére beadott 66 pályamű. A darabok alátámasztják Turmezeyné Heller Erika – Balogh László: ZENEI TEHETSÉGGONDOZÁS ÉS KÉPESSÉGFEJLESZTÉS (2009) című írásában található kutatások igazát. A darabokat többször végighallgattam. A pályázók túlnyomó részben komolyzenei alkotásai tartalmaztak: szólóhangszeres, hangszerkíséretes, kamara és zenekari kompozíciókat. Az első korcsoportban, 10 éves korig jórészt az addig tanultak feldolgozását hallhattuk vissza. A fent említett alternatív módszereket ebben a korban lehet alkalmazni. Ezek különösen fontosak és eredményesek lehetnek a zene belsővé válásának folyamatában.¹ Eszembe jutottak Gonda János előadásai, aki felhívta a figyelmet arra, hogy milyen hatékony lehet egy adott darab motívumaival történő improvizáció a mű elsajátítási folyamatában. Ezzel a módszerrel lehet igazán belsővé tenni az alkotást. Szerencsére több kolléga is alkalmazza ezeket.

A második korcsoportban, a 11-14 éves korosztálynál erősebben jelennek meg az érzelmek. Különösen tetszetek egy kislány Chopin ízű darabjai. Nem tudom, hogy koncerten vagy versenyen hogyan játssza a Chopin darabokat, de biztos vagyok benne, hogy lélekben közelebb áll hozzá, mint az a növendék, akinek betanították az előadásmódot.

A harmadik korcsoportban, a 15-19 éves korosztálynál az erőteljesebb érzelmi attitűd mellett megjelenik az érdekes hangzások, ritmusok iránti érdeklődés is.

Nagy különbségek vannak a versenyzők értelmi, érzelmi és zenei tudásbeli területén is, függetlenül hogy mennyi idősek. Az idősebb korosztály vonzódik a moll hangnemekhez. Ez nyilván életkori sajátosság.

Érdekes volt számomra, hogy pályaművekben a zeneiskolai tanulmányok jól állták a sarat a kortárshatásokkal szemben.

A darabok nagy része hangfelvétel, de egy része valamilyen zenei számítógépes programmal készült. A hangfelvételek sokszor rossz minőségűek voltak. - Vajon valaki megtanította őket hogyan kell megtisztítani egy felvételt? Vajon nem gyakorol hatást a hallgatóra a hallott zene hangminősége?

Szerencsére a zsűrit ez nem befolyásolta. Teljesen elégedett vagyok az eredményekkel, ennek ellenére tudom, hogy a gyerekeket viszont, főleg a nagyobbakat befolyásolja a hangélmény.

Az online oktatás kényszerített bennünket, tanárokat és a növendékeinket is, hogy ismerkedjünk a különféle számítógépes zenei alkalmazásokkal. Közismertek az ingyenes zenei programok: Audacity, MusesCore stb. Az okostelefonokkal is már elfogadható hang és videofelvételeket lehet készíteni. Ezen eszközök igényesebb használatát már ideje lenne elsajátítani. Úgy gondoltuk majd növendékeink fognak bennünket, tanárokat erre megtanítani. Sajnos nem így van! A fiatalok nagy része megelégszik a közösségi platformok felületes használatával. Megnőtt az igény ugyanakkor ezeken a platformokon a személyes, minőségi megjelenésre, olykor még túlzó módon is.² Gyakran előfordul, hogy akár maguk, akár szüleik feltesznek egy-egy hangfelvételt a Net-re. Kellő ismereteik azonban nincsenek a zenei szerkesztő alkalmazások alapvető lehetőségeiről. Szerintem manapság nem megengedhető, hogy egy zeneiskolás zajos vagy akusztikailag rossz minőségű felvételt tesz közzé. A javítás azért legyen a jó ízlés határain belül.

---

¹ Itt jegyezzük meg, hogy a belső hallás fontosságára a magyar zenepedagógia úttörője, Varró Margit már 1921-ben megjelent művében rámutatott.

² Ezek javarészt képi megjelenések.

Iskolám már a 2010-es évektől próbálkozik, hogy országos szinten összegyűjtse azokat a kollégákat és alkotó gyermekeket, akik a gyerekek korai zenei kreativitásának területén munkálkodnak. A Kreatív Fesztiválok öt alkalommal kerültek megszervezésre, majd az Országos Elektroakusztikus-zenei Verseny megrendezése váltotta fel ezeket.

Miután 2021-ben a verseny megrendezési joga átkerült máshová, meglepődve értesültem, hogy a versenytárgyak közül kimaradt a számítógépes zene, a leginkább kreativitást mutató, e témában is érdekelt tantárgy.

Vajon más országokban sem foglalkoznak a korai zenei kreativitással?

Például:

South West Music School Angliában 8-20 éves korig vállalja a gyerekek zeneszerzői nevelését. Ugyanolyan színvonalú zenei oktatást biztosít a hallgatók számára, mint a speciális zeneiskolák és a junior konzervatóriumok.

Crowden Music Center 1475 Rose Street (Sacramentóban) Berkeley, CA 94702 USA-ban kínálja a John Adams fiatal zeneszerzői programot 12-20 éves korig.

A Fialat zeneszerzők programot a Pulitzer-díjas zeneszerző, John Adams tiszteletére alapították, aki 60 éves születésnapja alkalmából hosszú ideje kapcsolatban áll Crowden-nal.

Gondolom, még találhatóék más országokban is hasonló kezdeményezéseket.

Véleményem szerint ezek a képzések nem általánosak és nincsenek a klasszikus zeneoktatásba integrálva.

A legfontosabb meglátásom a verseny kapcsán az, hogy fontos lenne alapfokú zeneoktatásunkba beépíteni a zenealkotást. Nem, mint egy új tantárgyat, hanem a hangszeres és szolfézsoktatás részeként.

Mit kell tenni ezért? ???

Nagyon büszke vagyok iskolámra, hogy mind az iskolavezetés, mind a tanári kar folytatja a gyerekek korai zenei kreativitásában elkezdett munkámat.

A verseny egyre népszerűbb lett. Reméljük, ez a népszerűség tovább növekedik a jelenléti oktatás mellett is. A következő években is várjuk a zenealkotó gyermekeket!

Kedves kollégák! Hallgassátok ezeket a kivételes darabokat a beadott pályaművekből:

<https://youtu.be/QtnAmycO4fo>

<https://youtu.be/ndidy0sU7Qc>

<https://youtu.be/Rvt5dsdHVwc>

Baráth Zoltán

Artisjus Díjas zenetanár, nyugalmazott intézményvezető